

l'àvia i l'aroma de pomes verdes que fins i tot flueix de la capsa on estan les seues cendres. Possiblement perquè, com a la protagonista, la pèrdua, no fa massa, de la meua àvia materna causà en mi un buit que, com va dir Espriu, sols "s'ompli en el nostre record mentre passem La Golah". M'he sentit, per tant, prou identificat amb l'estima, la saviesa i la comprensió de què fa esment Marta, però també perquè ens els moments difícils esdevé com una biga mestra que se li apareix en somnis i sobre la qual basteix de plenitud i serenitat el seu món interior, tan atrafegada com va la protagonista -i com anem tots, al cap i a la fi- per la vida, després d'haver acabat l'any de doctorat a la universitat napolitana on havia començat a treballar. Si bé el Fabrizio em sembla un jove de vint anys que té el destí marcat per la família i és un excèntric, un fals i un paninaro, el Valentí un poca-solta ingenu i violent, els pares de Marta unes persones que viuen enganyades i enganyant-se tota la vida, la Laura, amistançada amb el seu pare i un personatge secundari ple de misteri i que ajuda a cosir el canemàs profund de la història i les seues amigues Elena i Sònia, per exemple, aquelles amb les quals troba veritable suport, al costat de l'àvia, Marta esdevé el símbol d'aquell que busca el sentit de la seua existència. Si teniu a bé llegir-la, espero que si ja que mereix a bastament estar a les mans i al prestatge de qualsevol lector intel·ligent, comprovareu com una de les paraules que més apareix al llarg de tot el llibre és "record": a les pàgines 150 i 151, obertes a l'atzar, aquesta hi apareix set vegades.

I a la fi, per bé o per mal, troba aquest record, en camí sempre cap a la seua vida, sempre a través, com confessa la protagonista, de l'escriptura, la reflexió i la introspecció i també de l'amargura, la sofrència i el gaudi de viure d'una persona que passa de la joventut a la maduresa prou de colp. Si un es para a comptar Marta té qualitats, com no podia ser altrament i és bo i lògic que així siga, de les tendres, fortes i senzilles heroïnes rodoresianes, de les corprenedores i despertes de les d'Isabel-Clara Simó i de les gaudidores, ingènues i temperades de les de M.A. Oliver i C. Riera, de cap en exclusiva i m'atreveria a dir de totes al mateix temps. I això em sembla molt positiu, a més del gran coneixement psicològic, tal com ho demostra aquí, que Carles té de tot allò que forma el cosmos femení de la seua protagonista.

Algun crític malpensat, petulant i cínic com el Jordi Gálves de La Vanguardia va malgastar unes dos mil paraules fa poc tot dient que la novel·la en català havia tocat fons i

que la qualitat dels grans mestres (Oller, Rodoreda, Perucho, Calders, Villalonga, Jaume Fuster, Tísner..., per exemple) ja no podria assolir quotes ni més noves, ni innovadores ni refrescants entre les generacions anomenades com joves. Segurament aquest ressenyista, que fa de crític carregat d'impunitat i que llig els llibres en vertical, no ha llegit els darrers llibres de molts escriptors valencians en català recents, i entre ells de ben segur que tampoc no ha llegit, segur que no, aquest de Carles Cortés ni, per tant, l'esplèndid pròleg que li ha fet una de les millors escriptores actuals com l'estimada il·lenca Maria Antònia Oliver. Si ho haguera fet no s'haguera atrevit a dir tals bestieses provocades més per la ceguesa i la ignorància més rànies que altra cosa. Què hi farem, ell -i els seus lectors, que de tot hi ha a la vinya del senyor- s'ho perd i s'ho perden.

Jo ara sols vull donar-li les més fervoroses gràcies al Carles Cortés per haver-me convidat a presentar el seu magnífic llibre i per haver-me fet donació, durant els bons moments de plaer i de remembrança de què he pogut gaudir, de poder recordar la mar de la meua vida lligada, indefugiblement i com ha de ser, al pont que m'enllaça amb els meus avantpassats. Una mar que és creuada, com en el bell i excel·lent poema de Miquel Martí i Pol i musicat meravellosament per Lluís Llach, per un pont de mar blava. Uns ponts com els que bellament i dolorosament dibuixa, i us ho dic sincerament, la narradora-protagonista d'aquesta novel·la i com els que tant bé ha bastit l'amic Carles. Benvingut sia, doncs, qui, bé des d'Alacant o Nàpols, a sa casa torna. Moltes gràcies.